82161 - Akika kurbanının niyeti, kurban bayramında kesilen kurbanın niyetinin veya kurban bayramında kesilen kurbanın niyeti, Akika kurbanının niyetinin yerine geçer mi?

Soru

Kurban bayramında Akika ile kurban niyetine birlikte niyet etmek geçerli olur mu?
Bu Akika kurbanı geçerli olur mu yoksa olmaz mı?
Sünnete en yakın amellerin tercihli olanlarını açıklamada bana yardım eder misiniz?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Fakihler bu meselede iki görüş ayrılığına varmışlardır:

Birinci görüş:

Kurban bayramında kesilen kurban, Akika kurbanının yerine de geçer. Hasan Basri, Muhammed b. Sîrîn ve Katâde bu görüştedirler.Bu aynı zamanda Hanefî mezhebinin görüşüdür. Bu, İmam Ahmed'in iki görüşünden de birisidir.

Bu görüşteki âlimler, bu meseleyi, Cuma namazı ile bayram namazının aynı güne denk gelmesi gibi görmüşlerdir.Buna göre Cuma namazı ile bayram namazı aynı güne denk gelirse, iki namazdan birisi diğerinin yerine geçer. Zirâ bayram namazı ile Cuma namazı, rekat sayısı, hutbe ve kıraatın açıktan olması gibi aynı özelliklerde birleşmiştir. Burada da durum aynıdır o da kurbanın kesimidir.

Bu görüşteki âlimler yine şöyle demişlerdir:

Örneğin bir müslümanın, (mescide girdikten sonra) Tehiyyetu'l-mescid (mescidi selamlama namazı) ile vaktin sünnetine birlikte niyet ederek iki rekat namaz kılması gibi.

İkinci görüş:

Kurban bayramında kesilen kurban, Akika kurbanının yerine geçmez. Bu, Mâlikilerin ve Şâfiîlerin görüşüdür. İmam Ahmed'in de diğer görüşü bu doğrultudadır.

Bu görüşteki âlimler şöyle demişlerdir:

Kurban bayramında kesilen kurban ile Akika kurbanı iki ayrı sebepten dolayı kesilen iki kurbandır. Dolayısıyla biri diğerinin yerine geçmez.

Örneğin Temettu' kurbanı ile cezâ kurbanı birleşmiş olsa, biri diğerinin yerine geçmez.

Bu görüşteki âlimler yine şöyle demişlerdir:

Kurban bayramında kesilen kurban ile Akika kurbanından maksat; her birinin kanının ayrı akıtılmasıdır.Çünkü her biri ayrı bir ibâdettir ve kanın akıtılması kastedilmiştir. Dolayısıyla biri diğerinin yerine geçmez.

Şâfiî âlimi İbn-i Hacer el-Mekkî'ye -Allah ona rahmet etsin-:

"Kurban bayramı günlerinde bir koyun hem kurban, hem de Akika niyetine kesilirse, ikisinin de yerine geçer mi, geçmez mi? Diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Ashâbımızın (Şâfiîlerin) sözlerinin delâlet ettiği ve yıllardır üzerinde olduğumuz görüş, iki kurbanının birbirine dâhil edilemeyeceği şeklindedir. Çünkü Kurban bayramında kesilen kurban ile Akika kurbanının her birisi, ayrı ayrı sünnetlerdir ve birisinin sebebi, diğerinin sebebinden farklıdır. Birisinin maksadı, diğerinin maksadından farklıdır. Zirâ Kurban bayramında kesilen kurban, nefis (can) için bir fidyedir. Akika kurbanı ise, çocuk için fidyedir.Çünkü çocuğun gelişmesi, düzelmesi, anne ve babasına itaatkâr olması ve şefaat etmeyi ümit etmek, Akika kurbanı vesilesiyle olur. Kurban bayramında kesilen kurban ile Akika kurbanını birleştirmek, her birisi için var olan maksat ve gâyeyi boşa çıkarmak demektir. Dolayısıyla böyle söylemek mümkün değildir. Bunun benzeri; Cuma namazı için boy abdesti alma sünneti ile bayram namazı için boy abdesti alma sünneti gibidir. Yine, öğle namazının sünneti ile ikindi namazının sünneti gibidir.

Tehiyyetu'l-mescid gibi namazlara gelince, haddizatında bu namaz kastedilmemiştir. Aksine mescidin kutsallığının çiğnenmemesi içindir. Bu da başka bir namazı kılmakla mümkün olur.

Tıpkı Pazartesi günü orucu gibi.Çünkü bundan maksat; bu güne has olan orucu ihyâ etmektir.Bu ise, bu güne denk gelen bir orucu tutmakla mümkün olur.

Kurban bayramında kesilen kurban ile Akika kurbanına gelince, açıkça belli olduğu gibi yukarıda zikrettiğim şekildedir." ("el-Fetâvâ el-Fıkhiyye"; c: 4, s: 256)

Bana göre -yine en iyisini Allah Teâlâ bilir-, Akika kurbanı ile Kurban bayramında kesilen kurbanın niyetine bir kurban kesilmesi yeterlidir.

Nitekim değerli âlim Muhammed b. İbrahim -Allah ona rahmet etsin- de bu görüşü tercih etmiştir.

Bu meselenin câiz olduğuna dâir değerli âlim Muhammed b. İbrahim'in görüşü ile diğer nakilleri, (106630) nolu sorunun cevabında zikretmiştik.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.